

Előfizetési díj:

Egész évre	4 kor. 80 fill.
Fél évre	2 " 40 "
Negyed évre	1 " 20 "

Megjelenik minden hó 1. és 15. én.

Egyes szám ára 20 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII., Csömöri-út 28. szám,
ahova mindennemű levelezések és egyéb küldemények
intézendők.

A vasutasok pöre.

Minden napnak megvan a maga vasuti pöre mostanában. Delirium tremensben szenvedő vidéki királyi ügyészcskék, hogy az ismeretlenség homályából a világosságra vergődjenek, egymásután emeltek vádat a sztrájkoló vasutasok ellen. Napok óta alig olvasunk egyebet, mint a pörök tárgyalását. Itt felmentették, ott elítélték a sztrájkolókat. Itt úgy magyarázták a törvényt, hogy a vasutas közhivatalnok, amott meg az a fel fogás diadalmaskodott, hogy *nem* közhivatalnokok. S ez mind bejárta a lapokat. Esemény lett abból is, hogy például Kajászó-Bagóházán micsoda ítéletet hoztak a vasutasok pörében. Kajászó-Bagóházáról eddig mit se tudott az ország. És ime most a Kajászó-Bagóházak közismert helyek lettek, mert a csirke eszü királyi ügyészek gondoskodtak róla, hogy az általuk rendezett tárgyalások bejussanak a fővárosi sajtóba. Hát igen, a bagóházi pörök egyesegyedül csak az ügyész urak reklám hajhászásából indultak meg. A nevüket akarták forgalomba hozni, a nevüket akarták feljegyeztetni abba a könyvbe, amelyből könnyebben megy az előléptetés. A kormányoknak akartak szolgálatot tenni a könnyelmű tulbuzgósággal s e szolgálatokért most várják a jutalmat, az előléptetést.

A szenzációk e versenyében elsőnek érkezett be a királyi ügyészség, mely a tizenhárom bizottság ellen indította meg a pört. Ez a bizottság vezette a sztrájkot akkor, amikor már kitört. Nem szervezte, mert hiszen ha szervezve lett volna a sztrájk, akkor eredménynyel kellett volna végződnie. A sztrájkolókat őket választották maguk közül a bizalmi állásokba s ők tárgyaltak a kormány megbízottjával. Ez volt minden, amit elkövettek. S most azért, amiért ők lehetővé tették, hogy a kormány tárgyalhasson a vasutasokkal, a vádlottak padjára ültették őket. Pedig hát mi volt a bűnük? Mindössze az, hogy nem sikerült a sztrájkolókat és a kormány között a békét a legjobb akarattal se helyre állítani. Ők erre törekedtek, de törekvésük meghiúsult a sztrájkolókat akarattán. Ha szándékuk sikerül s a béke helyre áll vala, ma talán már előléptették volna őket a szolgálatok elismerése fejében, melyet a sztrájk körül szereztek. De ez rajtuk kívül álló okokból nem sikerült. S e sikertelenségért azzal állanak bosszút rajtuk, hogy

a vádlottak padjára ültették őket, a tizenhárom bizottság tagjait. Lutri-játék ez, kérem alásan. Mint ahogyan Magyarországon minden csak lutri-játék. A fő lutris a kormány. Tőle függ, hogy ki nyer, ki vesz. Ha ő akarja, kihúzzák a szerencse számot, ha nem akarja, úgy a szám benne marad a zacskóban. Ha akarja, elfogat akárkit, ha akarja, szabadon eresztik a gonosztevőt. És tiszta véletlen, hogy Magyarországon vannak emberek, akik szabadon járnak-kelnek. Véletlen, mert ha a királyi ügyész akarná, úgy minden ember a fegyházba kerülne vizsgálati fogoly. S e foglyok közül csak azokat eresztik szabadon, akiknek az orra tetszik Tisza Istvának és a királyi ügyésznek.

Hát ilyen lutri-játéknak a műve volt, hogy a tizenhárom bizottság tagjai a vádlottak padjára kerültek. És ugyanilyen lutri-játék, hogy fölmentik-e vagy elítélik őket. Pedig a kétszer-kettő-négyenél világosabb, hogy ezek az emberek semmi olyat se követtek el, ami büntetendő cselekmény. Hogy sztrájkoltak? De hiszen a sztrájk ma már Magyarországon is olyan fegyver, melyet a gazdasági harcban törvényesnek, jogosnak ismert el a kormány is. A sztrájkért nem jár büntetés se az ipari, se a mezőgazdasági munkásnak. Hát miért járna fogház érte a vasuti alkalmazottnak? A törvény előtt egyenlők vagyunk mindannyian, így mondja ezt a törvény. Miért akarnak hát kivételt csinálni? Talán azért, mert a károsult fél a jelen esetben az állam? De hát mi jogon követel az állam a maga részére a maga javának biztonságára több védelmet, mint az egyszerű magánember és magánvállalkozó? A törvény előtt nemcsak a vádlottak és panaszoltak, de a vádlók és panaszosok is egyformák. Miért akar hát az állam a maga számára, mint panaszos, kiváltságokat? Joga nincs erre, da van hatalma. Ő diktál. Ő igazgatja a bíróságokat, noha a törvényben meg vagyon írva az is, hogy a bíró független, akit befolyásolni nem lehet, nem szabad egyébbel, csak az igazsággal.

De mindez csak papiroson van így. A valóságban mindez másképpen van. És mégis hihetetlen, hogy a jelen esetben, amikor tizenhárom ártatlan ember ül a vádlottak padján, más legyen az igazság, mint e tizenhárom ember felmentése. Csak a szándékos, erőszakos bünbakkeresés juttathatja őket oda, ahol közönséges gonosztevők ülnek le a rájuk

kimért büntetést. A vasutasok a törvény által engedélyezett fegyverekkel éltek. A törvény keretében mozogtak s a törvényes utról egy hajszállal le nem tértek. Ha ezeket a törvényeket becsületes jóhiszeműséggel hozták a mások számára, ha ezeknek a törvényeknek az volt a céljuk, hogy az állampolgárok élhessenek velük, akkor tartsa ezeket a törvényeket tiszteletben az állam is és annak minden tényezője. Tartsa tiszteletben olyképpen, hogy biztosítsa azoknak személyi szabadságát, akik e törvény keretén belül mozognak és ne sujtson le rájuk, mihelyt mozgásukkal az állam érdekeit zavarták. Az állam érdekein felül áll az állampolgárok érdeke s az állam és kormány tekintélyén felül áll a szentesített törvények tekintélye. Ezt tiszteletben tartani kötelessége az államnak, mert csak így van joga követelni, hogy azok is tiszteletben tartsák, akiknek megfékezésére vagy biztonságára ezeket a törvényeket hozták. S ha az állam sárba tiporja vagy közegeivel sárba tiportatja a törvényt, magára vessen, ha a törvény, törvényhozói és végrehajtói csak olyan tiszteletben részesülnek, amilyen egy meghurczolt, lepocskon-diázott törvénynek kijár.

Az állam kell, hogy legfőbb őre legyen a törvényeknek. Ugy látszik, azon az uton van az ország, hogy az állammal szemben a népnek kell megvédeni a törvényeket. És úgy is legyen. Meg kell védeni a törvényeket úgy, hogy azoknak ne legyen elijesztő éle oly mozgalmakkal szemben, amelyek jogosak, törvényesek. A törvény *csak* igazságot szolgáltatson, de ártatlan emberek büntetésével ne szolgálhassa azt a célt, hogy egy becsületes mozgalom esetleges újra felvételétől elriassza az embereket. S az ügyészség eljárásának ilyen irányzata van. A megtorlással nemcsak büntetni akar, de egyszersmind visszariasztani is. De hát lehet-e egy harctól, amely köztudomásu, hogy jogos, törvényes, törvénytelen eszközökkel elriasztani az embereket? Nem! Az erőszak nem erre való eszköz. Sőt a tapasztalat mutatja, hogy az erőszak mindig az ellenkező hatást idézi elő. A martirok gyártása még mindig használt a mozgalmaknak. Ezt tudhatnák a magyar hatalmasok, ha volna idejük és érettségük arra, hogy az eseményekből, a tapasztalatokból leszűrjék azt, ami a kormányzásra és az igazgatásra nézve hasznos.

Ne legyen vasuti munkás, ki nem előfizetője a Magyar Vasutasnak!

A „Máv.“ betegsegélyző pénztára.

Megemlékeztünk mult számunkban a betegsegélyző pénztár közgyűléséről. Megirtuk akkor, hogy az ez évi közgyűlés mindenben hasonmása volt az előbbieknél; összetétele — csekély kivétellel — ugyanaz, tárgyalásai s azok vezetése csak annyiban tért el a korábbi évektől, hogy most az öntudatos tagok legalább felpanaszolták a létező hiányokat, a vezetőség törvény- és szabályellenes eljárását, a vezetőség pedig még nagyobb mértékben kapkodott, hogy a szabad vélemény-nyilvánítást elfojtsa, mint bármikor azelőtt. Az ugynevezett igazgatóság (már t. i. a segélypénztár igazgatósága) úgy állott a tagok által hangoztatott jogos és indokolt követelésekkel szemben, mint aki azt sem tudja, hol kél fel a nap s vakond szemével nem lévén hozzászokva a világossághoz, igyekezett vissza odújába, nehogy valami eddig el sem képzelt módon a tagok a jogaikhoz jussanak. Ez a magatartás érthető. Megmagyarázza az a helyzet, a melyben a betegsegélyző pénztár áll a máv.-val, mint vállalat szemben. A máv. igazgatósága jól spekulál. Az alkalmazottait kolduskenyérrel elégti ki; abból is letör egy darabot betegsegélyző-járlék címén, hogy a saját üzemeiben megcsonkult, megbetegedett, munkaképtelen alkalmazottakat, akik iránt egyéb-ként is törvényes kötelezettségei volnának, a kolduskenyér elaprózott darabjaival elégtse ki.

Ezért nem kell a tagok befolyása a pénztár ügyeire, ezért kell onnan kizárni közel 90.000 vasuti alkalmazottat minden jogából, mert ha a tagoknak is jut szó, akkor az az egy pár konczlesó uriember úgy pusztul onnan, mintha soha ott sem lett volna. Őket azért állította oda a máv. igazgatósága, hogy az ő akaratát érvényesítsék s a tagokat elnyomják. A betegsegélyző pénztár jelenlegi igazgatósága, élén dr. Kiss János urral, semmi egyéb, mint a munkaadó máv. expositurája, vak eszköze; a pénztár törvényes és jogos képviselőjének semmiféle czimen nem nevezhető. És a közgyűlés (ha ugyan annak nevezhető?) mégis megtartott, a hivatalos

jelentést arról dr. Kiss János és társai mégis felterjesztik a felettes hatósághoz, a nm. kereskedelmi m. kir. miniszter urhoz. Azok arczpirulás nélkül megteszik, mert már hozzá vannak szokva, emez meg lelkiismereti furdalás nélkül tudomásul veszi, mert szintén hozzá van szokva, hogy a törvényes jog munkásokra nézve nem létezik, csak a — papiroson. Ha azonban azoknak a munkásoknak valamelyike meg találna feledkezni magáról s jogainak ököllel akarna érvényt szerezni, bezzeg ott volna az egész hivatalos apparatus, hogy a „közrendet“ megóvjá, hogy a „lázdót“ megfékezze. Mert a hatalmasok tetszése, akarata, érdeke az a „jogrend“, ezt pedig meg kell védeni minden áron, nehogy a „nép“ hatalmának tudatára ébredjen.

Ez a felfogás uralta a mi életünket minden téren, ezen épült a hatalomnak minden velünk szemben követett magatartása, erőszakossága, visszaélései, jogtiprása. Ezért nem érvényesült eddig és nem érvényesülhet a betegsegélyző pénztár vezetésében a törvény tételes rendelkezése, ezért nem gyakorolhatják a tagok a részükre törvényben biztosított jogokat.

Ez volt az oka annak is, hogy a közgyűlésen az öntudatos munkások képviselőinek felszólalása jogos kivánsága süket fülekre talált. A választás törvényes formája, a közgyűlés megtartásának törvényes rendje, mind olyan követelések, amelyeket teljesíteni nem lehet. Nem lehet különösen azért, mert ez iránti jogaikat a máv. alkalmazottai nagyrésztben nem ismerik, tehát könnyű port hinteni szemükbe s könnyű elfojtani esetleges felzudulásukat. A ki aztán közülük mégis jobban törődik az összesség érdekeivel, azt könnyű eltenni láb alól; a hatalomnak erre van elég eszköze, mert teremtett magának a mi verejtékünk árán.

A míg ez az állapot tart, a míg a „máv.“ munkásai és alkalmazottai nem ébrednek öntudatra, a míg azt hiszik magukról, hogy ők a részükre juttatott koldusbéért vagy fizetésért nemcsak munkájukat, de a lelküket is eladták a munkaadójuknak, addig nem is álmodhatunk róla, hogy a „máv.“ betegsegélyző pénztáránál becsületes törekvés érvényesüljön, hogy ott egészséges állapotok léte-

süljenek. Azok a kivánságok, amelyek a közgyűlésen elhangzottak, olyanok, mint a pusztában elkiáltott szó.

De a szónak hangja van. A hang pedig a természet törvényeinél fogva terjed. Mozgásba hozza a mindenséget. Vajha a közgyűlésen elhangzott szavak is meghoznák a mindnyájunk által óhajtvá várt eredményt s felkorbácsolnák kartársaink alvó lelkiismeretét.

Hogy ez bekövetkezik, abban nem kételkedünk. De ne feledjék a „máv.“ alkalmazottai, hogy minden elmulasztott alkalom, minden télenül eltöltött nap esztendővel hosszabbítja meg rabszolgaságunkat. Hogy az, amit jogaikból ma engednek, csak arra alkalmas, hogy összes jogaikból kiforgassák. Lapunk nem késik a fennálló visszátságok, bajok és visszaélések feltárásával, sőt ígérhetjük, hogy nem nyugszunk addig, míg minden téren rendet nem teremtünk. De ehhez feltétlenül szükséges a kartások támogatása, az összetartás. Mert egyesek elvérezhetnek a harcban, de a tömeg élete örök, azt kioltani semmi hatalom nem képes.

A k. k. Staatsbahn munkásai.

A hazaárulás vádját kenik majd hozzánk azok, akik a hazából élőködnek, munkás vérrel táplálkoznak. Hazaárulókka tesznek meg bennünket, amiért azt mondjuk, hogy odaát abban az Ausztriában, melyet a magyar hazafiak gyűlölnék, jobb sorsa van a vasuti munkásnak, mint Magyarországon azoknak a páriáknak, akik a máv.-ot szolgálják. Ezek az élődi hazafiak mindenkor azt vallották és azt követelték, hogy a munkás türje gyönyörűséggel, hogy a haza szent nevében megnyuzzák. Ők úgy értelmezik a hazafiságot, hogy a munkásember áldozza fel magát testestül lelkestül a kiszípolyozóknak. Hát mi nem akarunk ilyen hazafiak lenni. Mi első sorban *magunknak* akarunk dolgozni s a munkánknak mi akarjuk akkora hasznát látni, hogy a verejtékünk után mi és családunk emberségesen megélhessünk.

TÁRCZA.

A vén csavargó.

Béranger-től.

Itt végzek én hát életemmel,
Ez árok mélyén, betegem . . .
Igy szólnak majd: „Ni, részeg ember!“
S ez jó, — nem sajnál senkisémet!
Látom, hogy mint néz annyi félre . . .
Más pár fillért kezembe lök . . .
Siessetek az ünnepélyre!
Te, vén csavargó, halj meg nélkülök!

Igen, vénség dönt sirba engem!
Éhen nem hal meg senkisémet . . .
Reméltem, hogy végtére enyhem
A kórházban fölülhetem.
De minden tömve van! Hiába,
A népnek a balsors jutott . . .
Az utcza, az hozott világra,
No, vén csavargó, halj meg ugyanott!

Hányszor kértem suhancz-koromban,
Mesterségre tanítsanak,
De azt felelték, bárhol voltam:
„Nincs munkánk menj koldulni csak!“
Dúsak, kik szóltatok: „Dologra!“
Volt csont, ha ünnepeltetek,

S lehajthatám főm szalmátokra —
A vén csavargó nem szid bennetek!

Mehettem volna lopni, meg mi . . .
De nem; hisz kéregetni jobb!
Az almát mertem csak leszedni,
Mely nyílt uton bőlíngatott.
És mégis — a király nevében —
Huszsor ültem börtönben én,
Egy birtokom se hagyva épen:
Én vén csavargó, a nap még enyém!

Van-e hazája a szegénynek?!
Mit nékem gabna s borotok?
A virágzó földek mit érnek
És mit a zordon templomok?
Midőn falunk a fegyvereknek
Megnyílt s ellen lőn gazda ott,
Könnyeztem, mint a csacska gyermek . . .
A vén csavargó akkor jóllakott.

Mint kártékony féregre, miért nem
Tapostatok rám, emberek?
Mért hagyatok hiába kérnem
Munkát és tisztas kenyeret?
Ha annyi bajtól megkíméltek,
Melylyel a koldus sorsa jár;
Meghalna ma, mint testvéretek,
Ki most mint ellenségtek sirba száll . . .

Fordította: AVAR PÁL.

Sorozás.

Irta: Tolsztoj Leó gróf.

November hó elején Tula város község-házának kapuja előtt sétálva észrevettem ama, általam oly jól ismert tömeget, melynek zajából a boroshangu férfiak kurjongása és az anyák s asszonyok jajkiáltása hallatszott leginkább. Sorozás volt ott. Ha alkalmam van ily látványt nézni, úgy nem vagyok képes arra, hogy tovább menjek; ellenállhatatlanul, akaratom ellenére vonz ez engemet. A tömeghez csatlakozva nézegettem s kérdezősködtem és bámulatba ejtett ama szabadság, amelylyel e nagy vétket világos nappal s egy város közepében elkövetni merészelik.

Mint minden év november elsején eme száz millió lakosságu Oroszország összes falvaiban és tanyáiban, úgy most is összegyűjtötték a staroszták a behívókon megjelölt férfiakat, — gyakran saját fiaikat — hogy a városba vigyék őket. Útközben isznak és nem is gátolják ebben az öregek a rekrutákat; hiszen az tulnagy kegyetlenség volna, hogy az ember odadobja magát ily esztelen-ségnek, mely miatt feleségét, anyját és mindenkit, akit szeret, elhagy — csupán azért, hogy egy élettelen rombolóeszköz legyen — anélkül, hogy ezt megelőzve borral el ne mámorítaná magát.

Szánkáknak röpülnek a város felé, átkozódás, éneklés között, ide-oda taszigálva egymást; az éjt pedig kurtakorcsmákban töltik. Reggel azután ismét számtalan pohárral bátorságukat erősítetik s így mennek a község-háza elé.

Itt állnak most bundájukba burkolódzva, horgolt kendővel nyakukon és szemük vörös,

Nem akarjuk feláldozni magunkat úgy, hogy a mi munkánkból csak azok élhessenek, akik bennünket rabságban tartanak. Nem akarunk a hulladékokból élni, melyeket nekünk dobnak, akik a mi munkánk hasznából terített asztalok mellett dőzsölnek. És fogják reánk százszor és ezerszer, hogy hazáulók vagyunk, amiért nem akarunk az ő rabszolgáik lenni, mi mégis állhatatosan harcolunk a magunk emberséges megélhetéseért. Harcolunk ellenük, a kizsákmányolók ellen. S ha a haza csak néhány kizsákmányoló telhetetlensége, ám fogják ránk, hogy a haza ellen harcolunk. Nekünk mindenki ellen meg van az a jogunk, hogy emberszámba vegyenek. És jogunk van a hazával szemben is, hogy emberséges sorsot biztosítson nekünk, ha munkánkkal az ő javára, az ő hasznára dolgozunk.

A hazafiság más Ausztriában, mint nálunk, ott a hazafiságból már engedtek valamicskét a hazafiak a munkások javára. Ott is úgy volt eleinte, hogy hazaárulónak kiáltották ki azt a munkást, aki magasabb bért, öreg napjaira a megélhetés biztosítását, betegség esetén tisztességes betegápolást követelt. De az osztrák munkások nem törődtek a vádakkal. Harcoltak a maguk igazáért s kiverekedtek maguknak sok harc és sok üldözés után azt, hogy ma már némi irigységgel nézhetünk feléjük mi magyarországi munkások.

A kizsákmányolók nem adnak semmit a maguk jószántából. Darabonként kell kipréselni belőlük minden előnyt, ami a munkást jogosan megilleti.

Eleinte a maga zsarnokságában, telhetetlenségében minden elképzelhető eszköz után kapkod ez a csorda, hogy a munkást lefegyverezze. Igénybe veszi a legpiszkosabb fegyvereket: tart fizetett árulókat, akik besugják az elégedetlenkedőket, hívja

a rendőrséget, csendőrséget, törvényszéki bírakat, hogy megfojtsa a munkások mozgalmát.

De mindennek nem szabad kifogni rajtunk. Az ő kegyetlenségükre kitartással, összefogással kell felelnünk s az két olyan tényező, mely előbb utóbb megpuhítja őket s ami ügyünket diadalra segíti.

Ez volt a munkáosztály harcának útja mindenütt a világon. Így győzött lépésről lépésre s így kell nekünk is győzni. Így kell nekünk is elérni azt, hogy legalább a legszükségesebbet kicsikarjuk a máv.-tól, mint a hogyan kicsikarták azt osztrák szaktársaink a k. k. Staatsbahn-tól.

De nézzük az eredményeket, amelyeket odaát elérték. Az osztrák vasut igazgatóság a vasuti munkások hosszas agitációja után 1895-ben belátta, hogy az akord munka a munkásnak és az államnak egyaránt kárára van. Belátván ezt, 1895-ben meg is szüntette ezt a rendszert. Ugyanekkor léptették életbe azt a reformot is, hogy a munkásság *nyolczvan százalékát véglegesítették*. A véglegesítésnél évi fizetésük alapjául az 1894-iki évi keresetüket vették, még pedig oly kikerekítéssel, hogy a kinél az évi kereset 702 forint volt, azt 750 forintra véglegesítették, akinél pedig az évi kereset 756 forint volt, azt 800 forintra véglegesítették.

A legmagasabb fizetés ipari munkásoknál évi 800 frt és 300 frt lakbérben lett megállapítva, napszamosoknál 600 frt és 200 frt lakbérben.

Ha azonban valamelyik munkás a véglegesítést megelőző évben többet keresett, *így a többletet mint munkapótlékot mindég megkapja*. De kap még ezenkívül minden 5 évben 50 forint korpótlékot.

Osztrák szaktársaink fizetési táblázatát ezek után így állíthatjuk össze:

	évi fizetés	Lakás	várakozási idő
Segédmunkás	350 400	150 150	2 év*
Ipari munkás	450 500	175	1 " *
	550 600**	200	1 " *
Ipari főmunkás (csak ipari munkás lehet)	650 700	250	1 " *
	750 800**	300	1 " *

Azt hisszük, eltekinthetünk az összehasonlítástól. Minden magyarországi vasuti munkás tudja, hogy mennyi a kezdő fizetése, s mennyire viszi, ha 20—25 évet dolgozott a máv.-nak. Mindenki tegye hát meg önmagának az összehasonlítást s látni fogja, hogy mekkora különbség az osztrák Staatsbahn és a máv. munkás helyzete között. Hogy ez a különbség még szembeötlőbb legyen, fel kell említenünk még a következőket:

Minden vásár- és ünnepnapon, valamint a tulidőn teljesített munkáért (a műhelyben) a rendes fizetésén kívül még 25 százalék pótlék jár. Ezen fölül minden véglegesített munkásnak kijár a rendes ruházat is.

A baleset biztosítás odaát már meg van állapítva. A munkásnak, kit baleset ért, nem kell a bírósághoz szaladgálni, hogy kipörölje a maga járandóságát. Nem kell néha évekig nyomorban, inségben várakoznia, míg a bíróság itélkezik. Minden alkalmazott, akár véglegesítve van, akár nem, a vasut terhére keresetének 60—120 százalékáig baleset ellen biztosítva van. A kártalanítás megítélésénél a munkások által választott bizalmiférfi jelen van.

* Ha fegyelmileg nem lett büntetve, elő kell lépnie. De ha büntetve van, korpótlékot akkor is kap.

** Minden 5 évben 50 frt korpótlék.

dagadt a részegségtől; az egyik csoport vad kiáltásokkal bátorítja magát, egy másik csoport meg csöndes, szomorú: tolonganak a kapu előtt, várva míg reájuk kerül a sor. Könyes szemű anyák s asszonyok állják őket körül. Egyesek a sorozó-hivatal előszobájában várakoznak.

Ezalatt odabenn gyorsan folyt a munka. Most kinyitják az ajtót s az őrtálló Sidorow Péter nevét kiáltja. Ez összerezzen, keresztet vet s egy kisebb üvegajtós szobába lép be, ahol a behívottak levetkőznek. Sidorow Péter egy kartársa, aki „tauglich“ lett, fogvaczogva lép ki a bizottság terméből s ideges gyorsasággal felöltözik. Sidorow mindent hallott, de különben is társa arcán meg látja, hogy az bevált. Szeretné őt kikérdezni, de tuszkolják, hogy siessen a vetkőzéssel. Leteszi a bundáját, lehuzza cipőjét, az egyiket egy társa segítségével, majd mellényét; most feje fölött leveti az ingét, s a kiálló bordákkal, teljesen meztelenül, egész testén remegve a terembe lép; testéből bor, dohány és az izzadság szaga ömlik. Ott áll és nem tudja, hogy izmos karjával mit tegyen.

A teremben feltűnő helyen aranyozott keretben lóg a császár képe, nyakán a nagy érdemrenddel; egy kis sarokban a szentkép áll s a töviskoszorus Krisztust ingben mutatja. A közepén zöld posztóval fedett asztal, tele különböző iratokkal s valami háromszögletes tárgy, tetején egy sással mely az igazság tükrét akarja jelképezni.

Az asztal körül a bizottság tagjai ülnek fontoskodó, nyugodt arccal. Az egyik közülök szivarkát szí, egy másik a papírok között motoszkál.

Amint Sidorow belépett, hozzá jött az ő

és — állat durván fellökve s lábait megigazitva — a mérték alá állítja.

Az ur, aki dohányoz, feléje közeledik — ő ugyanis az orvos — s arcát meg sem nézve, utállattal tapogatja a rekruta testét, meghallgatja a szivverését, majd az őr által kinyitott száját és megparncsolja, hogy vegyen lélekzetet s beszéljen. Az egyik tag azalatt az asztalon valamit irdogál. Végül, anélkül, hogy csak egyszer is tisztességesen megnézte volna, így szól: „Jó! A következő!“ És fáradt arccal leül.

A katona ismét siettetti a fiatal embert. Ez gyorsan magára veti ingét, sietségében nem találva meg az ing ujját, bebuj a nadrágjába, felhuzza csizmáit, megkeresi kendőjét és sapkáját s hóna alá csapva bundáját, a rekruták termébe visszaviszik, ahol a különálló padok egyikére ültetik. Egy fiatal gyerek, aki paraszt, akárcsak ő, de távolfekvőbb tartományból, ki már katona, szuronyos fegyverével őrszi és kész arra, hogy keresztül döfi őt, ha eszébe jutna megszökni.

Ezalatt az apák, anyák s asszonyok nagy tömege a rendőrségtől tuszkolva, az ajtó előtt tömörült s aggódó szívvvel várta, hogy kit tartottak benn és kit mentettek föl. Most egy, ki nem vált be, azzal a hirrel lép ki, hogy Sidorow katona lett s midőn azt mondja, már hallható Péter fiatal feleségének a kiáltása, kinek ez a szó „katona“ négy—öt évi válást jelent.

E pillanatban egy kocsiiban egy férfi jelenik meg, hosszú hajjal s oly öltözetben, mely őt a többiektől megkülönbözteti; a községháza ajtajához közeledik s az őt utat tör neki a tömeg között. Ő az „atya“, a ki azért jött, hogy a megesketést eszközölje. És ez

az „atya“, a ki abban a tudatban él, hogy ő a kiválogatott, Krisztus kizárólagos szolgálója és ki az őt oly gyakran körülvevő hazugságokból mitsem lát, a sorozó-terembe lép, ahol az egybehívottak őt várják. Felső ruháját leveti s valami csipke-függönyfélét dob magára, hátra tolja hosszú haját, föltárja azt az evangéliumot, amelyben az eskü tiltott dolog, előszedi a keresztet, mindkettőt az imádkozózsámolyra helyezi és eme szerencsétlen fiatal emberek, védtelenül és megcsalva, ismétlik ama hazugságot, amelyet ő nekik csöndes, mindennapi hangon elmond. Ő olvas és a többiek ismétlik: „Megígérem és a mindentható Isten és szentséges szelleme előtt esküszöm . . . stb. . .“, hogy mindazokat megvédelmezem (t. i. gyilkolással), akiket nekem megjelölnek és megteszem mindazt, amit emberek, kiket én nem ismerek, de akik reám utalva vannak, nekem parancsolnak, hogy testvéreimet elnyomjam s hogy elkövessek oly vétkeket, amelyek ez emberek állásainak megtartására szolgálnak“.

Hülyén ismétlik az összes rekruták e szenvedélyes szavakat. Ezután eltávozik ez az ugynevezet „atya“, ama biztos tudatban, hogy kötelességét hűen és lelkiismeretesen végezte, míg ezeket a megcsalt fiatal embereket ama meggyőződés uralja, hogy azok a balga, érthetetlen szavak, amelyeket épp most kiejtettek, őket szolgálatuk egész ideje alatt minden emberies kötelettség alul fölmentik s nekik újabbakat, komolyabbakat szabnak: a katonáét.

És nyilvánosan megy végbe eme komédia és senki sem emeli föl szavát, hogy oda kiáltja a csalóknak és megcsaltaknak: „Gondoljátok meg, hogy ez a legalábbalabb és leg-

De van a Staatsbahn munkásainak még egy nagy előnyük mi velünk szemben. A vasuti munkás odaát — ha kérelmezi — tagja lehet a nyugdíjintézetnek, ahol keresetének 70 százalékáig biztosítva van. A munkás 4, a vasut pedig 2 százalékot tartozik a biztosítási illeték fejében fizetni.

Minden tag, aki tíz év óta biztosítva van, a biztosított összeg 40 százalékát kapja. Ugyanez a jog rászáll nevére, ha a férj tíz év után elhalálozik. A biztosítási összeg, melyre a biztosítottak joga van, minden évben 2-4 százalékkal emelkedik. A hátramaradt özvegy a férjnek járó összeg felét kapja, ezen felül a gyermekek 18 éves korukig nevelési költséget kapnak.

Ami a betegéelyezést illeti, a napibérben dolgozó nőtlen munkások a betegéelyező pénztárból betegség esetén napibérük 60, a nő munkások pedig 70 százalékát kapják táppénz gyanánt. Ha valamely tag gyermeke fertőző betegségben szenved s a munkásnak nem szabad a műhelyt látogatni, úgy a napibér 75 százalékát kapja a betegpénztártól.

Hogy a betegéegítő pénztár milyen szervezetű, arra nézve talán elég lesz felemlíteni, hogy nem a Staatsbahn kirendeltjei garázdálkodnak a maguk kénye szerint. Beleszólása van ott mindenben a munkásoknak, mert az igazgatóság felét maguk a munkások választják, még pedig úgy, hogy holmi felebbvalók, igazgatók, főnökök nem gyakorolnak erőszakos befolyást a választásoknál. Van ezenkívül minden üzletvezetőségi központban egy helyi bizottság, melyet a tagok választanak. Ehhez a bizottsághoz a pénztári tagok rendkívüli segély igénybevételeért fordulhatnak. Nem a főnök urak intézkednek tehát, mint nálunk. A bizottság véleményét küld a központba, ahol ugyancsak munkások

döntenek afőőlött, hogy megadassék-e a rendkívüli segély vagy sem.

Szabadság dolgában is elérték már osztrák szaktársaink azt, ami nekünk szinte elérhetetlen álomnak tetszik. A véglegesített munkás az első tíz évi szolgálaton belül minden évben 8, tíz évi szolgálat után minden évben 10 és husz évi szolgálat után minden évben 14 napi szabadságot kap. Ismerjük ezt az intézményt mi idehaza?

De más a műhelyben is a viszony a munkások és a felebbvalók között. Minden műhelyben, állomáson a munkások bizalmiférfiakat választanak, akik a műhelyt, a személyzetet érdeklő ügyekben a főnökkel tárgyalnak. Nem a főnökök önkényén, szeszélyén dőlnek tehát el az ügyek. A munkás sorsát itt maga a munkás igazgatja s nem függ apró óriások szeszélyétől.

Rá kellett mutatnunk ezekre a viszonyokra most, amikor a magyar kereskedelmi kormány olyan ábrázatot vág, mintha ő is tenni akarna valamit a máv. alkalmazottai érdekében. Bemutattuk az osztrák munkások helyzetét, hogy tanuljon a kormány, amely olyan nagyon nem szivesen tanul, noha az osztrákok utánzásától nem riad vissza. És ösmergettük az osztrák viszonyokat azért is, hogy a máv. munkásai lássák, hogy mennyi mindent értek el más munkások kitaró munkával, tántorithatatlan szervezkedéssel.

Még egyszer semmi.

A kereskedelmi miniszter másodsor is be-terjesztette a máv. hivatalnokainak, altszjtjeinek és alkalmazottainak fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslatot. Ez a javaslat lényegében ugyanolyan hitvány semmiség, mint volt az, amely az általános vasuti sztrájkknak okául szolgált. Nem javít ez a javaslat egy hajszálnyit se a vasutasok helyzetén. Itt nem váit be, hogy a káposzta annál jobb, mentül

rutabb hazugság, mely nemcsak testeteket, de sziveteket is romlásba dönti!"

De senki sem cselekszi ezt. Sőt ellenkezőleg, miután mindez megtörtént, a terembe az ezredes lép és ünnepélyes arczczal, mintha csak gunyt akarna üzni a rekrutákkal, katonásan így kiált feléjük: „Jó reggelt, fiuk, üdvözöllek benneteket, hogy a czár szolgálataiba léptetek!" És a szerencsétlenek dadognak néhány szót (már erre valaki őket be-tanította) s faragatlan formában még a megelőző nap kicsapongásaitól kimerülve, ugylátszik, hogy megelégedésüket fejezik ki.

A rokonok tömege még mindig az ajtó előtt áll. Az asszonyok könyes szemekkel pillantanak az ajtó felé. Végre kinyilik ez és azok, akik „a szolgálatra képesítettettek nyilvánítottak“, támoilyogva lépnek ki, de bátorságot szinelve. Kerülik azt, hogy az övéikre pillantsanak. Az anyák s az asszonyok jajkiáltása egyszerre hallható lesz. Egyikök sirva veti magát karjaikba, néhányan jó arczot vágnak e rossz tréfához, mások megint vigasztalják őket. Az anyák, az asszonyok, tudva, hogy most — három, négy vagy öt évig is — elvesztik természetes támaszukat, kiáltoznak s hangosan jajveszékelnak. Az atyák keveset beszélnek. Szomoruan kapargatják nyelvükkel a bajuszukat és sóhajtoznak. Tudják, hogy segéd-társaikat, kiket föl-neveltek, tanítottak, nem fogják ismét viszontlátni, hogy többé nem térnek vissza a gyengéd, szorgalmas földművesek, hanem az egyszerű, egészséges élettől elszoktatott durva, használhatatlan ficzkók.

Végre a szánkókba száll a tömeg és a korcsmák és söntések felé igyekezve, nagy össze-visszaságban kettőzött erővel szóial meg ismét a dal, a zokogás, a bortól rekedt

kurjongatás, az anyák jajkiáltása, a sipláda hangja, az átkozódás. Csak úgy szórják pénzüket a korcsmákban, amelyekből a kormány legnagyobb jövedelmeit huzza. Megkezdődik az ünnep, elnyomva bennük a tudatát annak az igazságtalanságnak, melynek ők az áldozatai.

Azután összegyűjtik őket egy meghatározott napon és katonai gyakorlatokra tanítják.

Akik tanítják őket, szintén emberek, akár-csak ők, azzal az egyetlen különbséggel, hogy ezeket már egy, két vagy három év előtt csalták meg és butították el. A tanítási mód a hazugság, az elbutítás és a pálinka. És nem mulik el egy év, hogy ezek a testileg és lelkileg egészséges, fiatal emberek, akik azelőtt józanok és jók voltak, épp oly elvadult teremtéseké válnak, mint tanítóik.

„Nos, mit tennél abban az esetben, ha apád szökni akarna?“ kérdém egy fiatal katonától.

„Átszurnám a panganétommal“, felelé ama hülye, a katonáék tulajdonát képező hangon, — „és ha eltávozna, úgy le kellene lőnöm“, mondá ez s láthatólag büszke volt, hogy tudja, mit kell tennie, ha apja szökni akarna.

És ha ez a derék gyerek már oly mélyre sülyedt, mint egy állat, úgy azzá lett, amivé az ő számukra lennie kell, hogy őt a kegyetlenkedések eszközének használhassák. Ő kész: az ember elveszett és a kegyetlenkedések egy új eszköze megkóvácsoltatott. És ez minden őszszel, egész Oroszországban így történik, világos nappal, egy város közepében, mindenkinek láttára és tudtára és e csalást oly ügyesen viszik véghez, hogy bár mindenki retteg, mégsem szabadulhat meg tőle.

többször melegítik föl. Ez a javaslat rossz volt a multkor és rossz maradt most is.

A vasutasok helyzetének egyik főokáról most tesz jelentést Heltai Ferencz, országos képviselő, a képviselőház pénzügyi bizottságának tagja. Ebben a jelentésben a leglényegesebb az a táblázatos kimutatás, melyet Heltai a hivatalnoki létszámnak fizetési osztályok szerint az 1887—1904. években való megoszlásáról állított össze.

Maga Heltai, aki szabadelpvüparti képviselő, aki a következő elfogulatlan kritikát gyakorolja erről az eredményről:

Ez a táblázat arról győz meg, hogy az államvasuti alkalmazottak anyagi helyzetének javítására a létszám rendezése útján nem fordítottak megfelelő gondot.

Az osztrák-magyar államvasut magyar vonalainak államosítását, megelőzően, a két legalsó fizetési osztályba sorozott hivatalnokok száma, a hivatalnoki létszámnak 71—72%-át tette. Legkedvezőtlenebb volt ez a helyzet 1890-ben és 1891-ben, amidőn a két legalsóbb fizetési osztályba sorozott hivatalnokok létszáma a hivatalnokok létszámához képest következőleg alakult:

	1890.	1891.
V. osztály	31·11%	32·70
VI. „	41·26%	40·40
V. és VI. együtt	72·37	73·10

Ebben az időben, 1891-ben, az összes hivatalnokoknak csak 15·20 százaléka tartozott a IV. fizetési osztályba és csupán 7·79 százalék a III. fizetési osztályba.

Ezt a helyzetet a statisztika szempontjából, de csak ebből, lényegesen megváltoztaita a volt osztrák-magyar államvasut magyar vonalainak államosítása, a mikor e vasut sokkal kedvezőbb viszonyok között működő személyzete besoroztatott az államvasut alkalmazottai közé. Ez a besorozás az 1892. évi költségvetéssel hajtatott végre; a létszámra vonatkozó adatokból megállapíthatni, hogy a jobban javadalmazott állások számában előállt szaporulat tulnyomóan e besorozásnak tulajdonítható; az államvasut törzshálózata alkalmazottainak előlépési viszonyai azzal, hogy a nagyobb javadalmazású állások száma alig javultak, mert a jobb javadalmazású szaporodott állásokat nagyrészt az osztrák-magyar államvasuttól átvett hivatalnokok foglalták el. Világosan kitünik ez, ha egymás mellé állítjuk a M. Á. V. törzshálózata hivatalnokainak fizetési osztályok szerint való megoszlását az 1891. évben és az osztrák-magyar államvasuttól átvett hivatalnoki személyzet megoszlását ugyancsak fizetési osztályok szerint, amint azt az 1892. évi költségvetésben keresztülvitték.

Magyar Államvasut		
Fizetési osztály	1891. törzshálózat szám	az létszám %
I.	31	0·97
II.	94	2·94
III.	249	7·79
IV.	485	15·20
V.	1044	32·70
VI.	1290	40·40
	3193	100·00
Osztrák-Magyar Államvasuttól átvett személyzet		
Fizetési osztály	szám	az létszám %
I.	10	1·15
II.	33	3·81
III.	97	11·20
IV.	261	30·13
V.	374	43·18
VI.	91	10·50
	866	100·00
Egyesített hálózat 1892.		
Fizetési osztály	szám	az létszám %
I.	56	1·38
II.	125	3·07
III.	350	8·80
IV.	791	19·43
V.	1482	36·40
VI.	1267	31·12
	4071	100·00

Az Osztrák-Magyar Államvasutól átvett személyzet — az átvett 866 hivatalnok között — nem volt egyetlenegy, a VI. osztály 3. fokozatába tartozó hivatalnok sem, a VI. osztály 2. fokozatába csak egy tartozott, az első fokozatba csak 90 hivatalnok, az átvett létszám 10·5 százaléka, holott a Máv. törzshálózata hivatalnokainak 40·4 százaléka a VI. fizetési osztályba volt sorozva. V. fizetési osztályu hivatalnok a törzshálózat létszámában volt 32·7 százalék; az átvett létszámában 43·18 százalék; IV. fizetési osztályu a törzshálózatban 15·20 százalék, az átvett hálózatban 30·13 százalék; III. fizetési osztályu a törzshálózatban 7·79 százalék, az átvett hálózatban 11·20 százalék.

Az Osztrák-Magyar Államvasut hivatalnokainak a Magyar Államvasut törzshálózata hivatalnoki karába való besorozása éveken át megnehezítette a hivatalnokok előmenetelét, mert az államosítást követő években is csak az V. és IV. fizetési osztályba tartozó állások szaporítottak számbavehető módon.

Az előmenetel kedvezőtlen volta kitűnik, ha egymás mellé állítjuk a fizetési osztályok utolsó fokozatába való kinevezések számát és a fizetési osztályok első fokozatában levő hivatalnokok költségvetési létszámát.

	1894	1895	1896
Kineveztetett IV. 3-ba	129	143	164
Létszám volt V. 1-ben	440	455	505
	1897	1898	1899
Kineveztetett IV. 3-ban	138	93	159
Létszám volt V. 1-ben	356	610	655
	1894	1895	1896
Kineveztetett III. 3-ba	59	61	49
Létszám volt IV. 1-ben	250	268	295
	1897	1898	1899
Kineveztetett III. 3-ba	—	58	86
Létszám volt IV. 1-ben	364	288	405
	1900	1901	
Létszám volt IV. 1-ben	415	437	

Ez alatt a 8 év alatt az V. fizetési osztály 1. fokozatában levő hivatalnokok közül átlagosan 24·1 százalék jutott föl a IV. fizetési osztály 3. fokozatába; a várakozási idő tehát átlagosan hosszabb volt a 4. évnél. A IV. fizetési osztály 1. fokozatából a III. fizetési osztály 3. fokozatába kinevezett hivatalnokok száma 8 évi, átlagban évenként csak 14·3 százalék volt, a várakozási idő tehát átlagosan 7 év volt.

Az utolsó két évben valamivel javult a helyzet, miként ezt az alábbi számok mutatják:

	1902	1903
Kineveztetett VI. 1-ből V. 3-ba	153	230
Létszám volt VI. 1-ben	520	525
Kineveztetett V. 1-ből IV. 3-ba	215	253
Létszám volt V. 1-ben	709	709
Kineveztetett IV. 1-ből III. 3-ba	114	100
Létszám volt IV. 1-ben	450	450

Az utolsó két évben évi átlagban a VI. osztályból a hivatalnokok 36·0%-a jutott föl az V. osztályba; az V. osztályból 33·0%; a IV-ik osztályba és 23·7%-a a IV. osztályból a III. osztályba.

Ez a mérsékelt javulás azonban nem orvosolhatta azokat a bajokat, melyek azáltal keletkeztek, hogy a korábbi években a hivatalnokok zöme a *legjobb minőség és kifogástalan szolgálattétel mellett is megrekedt az V. és VI. fizetési osztályban*. Ezeket a bajokat, amelyeknek gyökere, mint kimutattuk, a messze múltba nyulik vissza, *semmi-féle fizetésrendezéssel nem lehet orvosolni*, ha fizetésrendezés alatt a fizetéstáblázat tételeinek megállapítását értjük.

Ezt csak a létszám rendezésével érhetni el, ami alatt azt értjük, hogy az államvasuti alkalmazottak a jelenleginél megfelelőbben osztassanak be a fizetési osztályokba és ezen belül a fokozatokba.

Szól ezután a jelentés a tisztképző tanfolyam elzúfoltóságáról és *innen származtatja a létező bajok egy némelyikét is*. Azért a következő indítványon végzi előadói jelentését.

A vasuti tisztképző tanfolyamban korlátozni kell a felvehető növendékek számát, mert a vasuti szolgálatra készülő ifjak másutt, mint a vasutnál elhelyezést nem találhatnak. Nekünk tehát nem szabad több növendéket

kiképezni, mint amennyit a vasutak tényleg elhelyezni képesek. A kereskedelemügyi miniszter ur ebben a tekintetben a folyó évre már intézkedett. Meg nem törhető szabályul kell megállapítani, hogy a vasuti tisztképző tanfolyamba nem szabad több növendéket felvenni, mint amennyi végzett növendéket a vasutak alkalmazhatnak. A most alkalmazásra váró vizsgázott, és így teljesen minősített hivatalnok-gyakornokokat pedig a legrövidebb idő alatt végleges hivatalnokokká kell kinevezni.

A pénzügyi bizottságban beható megbeszélés tárgya volt, hogy hazánkban a vasuti végrehajtó szolgálatban is jórészt nagyobb minőségű és így drágább önköltségű személyzettel dolgozunk, mint amilyent a vasuti végrehajtó szolgálat természeté megkövetel. A vasuti végrehajtó szolgálatban, különösen az állomási és forgalmi szolgálatban számtalan állás van, amelynek kellő módon való betöltése nem igényli azt, hogy az illető alkalmazottak teljes középiskolát végezzenek, a tisztképző tanfolyamot látogassák és azután a szakvizsgák letételével szerezzék meg minőségüket.

Ezek az állások mint számos állami és ezek közt a porosz vasutak tapasztalata is bizonyítja, minden követelménynek megfelelően betölthetők kisebb minőségű hivatalnokokkal is. A porosz vasutak körében ezrelével vannak oly hivatalnokok a forgalmi és állomási szolgálatban, *akik a kiszolgált al-tisztek sorából kerülve ki és a gyakorlatban szerezzék meg a szakvizsgák letétele által igazolt megfelelő minősítést, példásan látják el szolgálatukat.*

A máv. fogyasztó-szövetkezete.

III.

Két cikket hoztunk már erről a tárgyról. Az első a szövetkezetekkel foglalkozott általában, a második a mi szövetkezetünk szervezetét hasonlította össze a munkásszövetkezetek szervezetével és arra az eredményre jutott, hogy a consum-nál rosszabb szervezetű szövetkezetet lámpással keresve sem találni. A szövetkezet néhány ur kezében van, akik jól megfizettetik magukat. Hogy mi az eredménye a gazdálkodásuknak, azt az alábbiakban fogjuk tárgyalni.

Hogy mire képes egy jó szövetkezet, arra nem hozzuk fel példának az angol munkásszövetkezeteket, amelyek ma már 4—5 millió ember életében játszanak jótékony szerepet s arra is képesek, hogy *külön szövetkezeti város* alapításába fogjanak külön gyárakkal, kertekkel, termőfölddel, parkokkal, pompás középületekkel, nem is a belga munkásszövetkezeteket, amelyek *legalább egy harmadrészzel olcsóbban* árusítanak mindent, mint a kereskedő és hetenkint milliószámra adják el a tagoknak az önkészítette kenyeret, nem ezeket akarjuk a consummal összevetni, hiszen egy napon említeni sem lehet őket. Az összehasonlítást néhány olyan szövetkezettel tesszük meg, amelyek szervezete szintén nem kielégítő, amelyek eredetileg szintén kispolgáriak voltak, de a munkások meghódították őket és felvirágoztatták. Halomszámra hevernek előttünk az adatok, nem a legjavát válogatjuk, csak találmokra kapunk ki néhány szövetkezeti jelentést. Itt van mindjárt egy igen fiatal (öt éves) szövetkezet, a hamburgi. Tagjainak száma tavaly 13,329-ről 16,240-re emelkedett. Mi vonzotta a tagokat? Az, hogy 10—15—20 százalékkal olcsóbban kaptak mindent, sőt a kenyér 25—27 százalékkal olcsóbb a szövetkezetben.

Volt is több, mint három millió korona forgalma, amiből 120,000 korona tiszta nyereség volt, a tiszta nyereségnek több mint felét a *vásárlóknak visszatérítették* s így még az amugy is olcsó vételárból is megtérült egy jelentős rész. Bremerhavenben egy év óta áll fenn egy szövetkezet, amely pl. a petroliumot egy *negyedrészzel olcsóbban* adja, mint a kereskedő. Forgalma már egy millió korona. A tagok a befizetett árak négy százalékát visszakapták. Lipcse-Plagvitz szövetkezete majd 34,000 tagot számlál, legutóbbi üzletéve 13 millió korona bevétellel és majd másfél millió haszonnal járt, pedig nyomoruságban levő tagjait ingyen támogatta áruval, pénzzel, gyógyszerrel. Évente több, mint 12 millió darab kenyeret ad el 10—20 százalékkal olcsóbban, mint máshol. És így megy tovább, bármelyik jelentést vesszük is elő.

A jelentések sehol sem szüszavauak, nincs titkolni valójuk. Bezzeg röviden végez a consum jelentése! Ettünk-ittünk száz forint, jöttünk-mentünk száz forint, összesen 300 forint. Aki nem hiszi, hogy annyi, az repül a szolgálatból, punktum! De nem addig van, jó urak. Mi abból is ki tudunk okosodni, amit nem nyomtatnak ki. Mindenek előtt meg kell állapítanunk, hogy *a consum nem ad olcsóbban semmit a kereskedőnél, sőt nem egyszer drágóbban*. A cukor pl. most 36 krajczár kilónként máshol, a consum 37 és felet zsarol ki. Ugyanigy vagyunk a zsirral. Nincs az a consum tag, aki olcsóbban megélné a szövetkezet révén — kivéve az igazgatót. Az *áruk rosszak*, csupa állott holmi az egész.

A szövetkezetnek több mint 5000 tagja van a fővárosban és 8000-nél több a vidéken és a forgalom mindössze 2,248,870 korona 64 fillér! Nem csoda, ha a tag jórészt máshol fedezi a szükségletét. 13,000 tag családotól legalább 30—35,000 ember, akik szük számítás szerint is csinálhatnának a szövetkezetüknek háromszor ekkora forgalmat. A kevesebb jövedelmű munkások a fenti szövetkezetekben, amelyeknek tagjai között pedig nincsenek hivatalnokok, aránylag is többet költenek el. De ugyan ki boldog, hogy rosszabb és drágább holmit vegyen Kiss János dr. ur kedvéért, hacsak nem nagyon muszáj.

2 millió 250 ezer korona forgalom bármilyen tisztességes szövetkezetnél egy fél-millió tiszta hasznót jelentene, amelyből a tagoknak a vett cikkek árát adnák részben vissza. S a consumnál? Nyomorult 30 ezer koronát nyertek s az is 1200 korona híján az üzletrészek 6 százalékos kamatjára megy. Valósággal felháborító ez a gazdálkodás!

Az említett szövetkezetek mind óriási adót fizetnek, a bevétel egy huszadrésze adóra megy. Állami kedvezményt és hasonlókat nem kapnak és mégis beláthatatlan hasznót hajtának a tagok tömegének. A consum alig 8000 korona adót fizet mindössze (a drezdai szövetkezet 600,000 márkát), azonkívül olyan szállítási kedvezményei vannak, amelyek lehetetlenné tennék a kereskedők versenyét. A máv. és a kassa-oderbergi vonalon a gyorsárut teherárúként fizetési meg vele a vasut, a teherárut is olcsóbban szállítják. *A tiszta haszonnak legalább kétszeresét nyeri meg a fogyasztó szövetkezet az olcsóbb szállítással.* Szolnokon, Miskolczon, Piskin, Buda-

pest—Podmaniczky-utcán nem fizet lakásbért az árudáért, mert azt is ingyen kapja a máv.-tól, ez is kitesz néhány ezer koronát. A szövetkezet tehát nemhogy hasznot hajtana, de még az állam fizet rá és a tagokon még sincs könnyítve!

Minden consum-tag látja a saját szemével, érzi a saját kárán, hogy igazunk van. S ha a fenti összehasonlításunkat bővebben lehetne fejtegetnünk, még jobban elborzadnánk azon a rettenetes gazdálkodáson, amely itt folyik. A szövetkezet szervezete majd minden hatalmat az igazgatóság kezébe ad és az igazgató urak ime úgy élnek vele, hogy saját zsirjába fojtanak egy hatalmas szövetkezetet, amely virágozhatnék, fellendülhetne, amely önállóan, támogatás nélkül százezreket, sőt milliókat takaríthatna meg a tagok tömegének. Ezek az emberek kanállal eszik a pénzt és nemtörődömségük bűnös kötelességmulasztás számba kell, hogy menjen. Lehetetlen, hogy a tisztábban látó tagok egy percig is odavalóknak tartásák őket!

No de, hagyjuk ezt egyelőre, van még ezeknek az uraknak egyéb is a rováson. Egyéb is, sok is. Majd a jövő cikk megmutatja, hogy micsoda.*

B.

(Folytatása következik.)

Hirek.

A „Magyar Vasutas“ eddigi számai már is nagy forradalmat idéztek elő a vasuti munkások körében. Egy rég érzett hiány lett a „Magyar Vasutas“-sal pótolva. Összekötő kapcsot teremtett az állam kizsákmányolt proletárjai között, akiknek még az sem szabad, hogy a maguk kedve szerint szervezetet létesítsenek. Ezt a szervezetet van hivatva a „Magyar Vasutas“ pótolni. Itt tárjuk fel szenvedéseinket, itt mondjuk el panaszainkat és itt mutatunk rá azokra a gyógyszerekre, melyek a vasuti munkást nyomorúságos helyzetéből kiragadják. Csoportosuljatok, tömörüljétek hát e lap köré, amely a ti lapotok, mert a ti szenvedésetek szülte azt világra. Forduljatok a laphoz minden bajotokkal s a lapnak lesz gondja arra, hogy minden hangot meghalljanak ott, ahol oly nagyon szeretnek süketek lenni.

Támogassátok a lapot. Fizessetek elő és terjeszszétek. Szerezzetek neki előfizetőket, olvasókat, mert minden lap annál nagyobb hatalom, mennél több szív érez vele. S ha hatalmassá tettétek a lapot, hatalmassá letétek magatok is.

Előre, vasuti munkások!

Egy ukáz. Magyarországon sok ember, akit a végzet néhány munkás fölé rendelt, miniszteri szerepekben tetszeleg magának. A miniszter kiadhat rendeleteket a hatóságoknak, amiért azonban a képviselőháznak felelősséggel tartozik. De kinek felelnek az akármicsoda üzletvezetők, osztálymérnökök és más egyéb nevű és rangú kisistenkék azokért a rendeletekért, melyeket kieresztenek, ha kedvük szottyan. Rendeleteket adnak ki, kormányoznak. Beleavatkoznak a maguk területén a polgári jogokba, korlátozzák ezeket, sőt egészen el is tiporják. Egy ilyen rendelet 1904. évi június hó 10-iki kelettel látott

* Mult számunkban három cikkre terveztük a consum ügyének tárgyalását, de e számban a terjedelem nem engedi minden közölni való lenyomatását. Az ügy pedig sokkal fontosabb, mintsem az érdekében még egy cikket adnunk szükséges ne volna.

B.

napvilágot a keleti pályaudvar műszaki kocsihivatalában; szől pedig ez a rendelet a következőképpen:

Rendelet.

Az üzletvezetőség 19513. sz. rendelete folytán figyelmeztetem az összes alkalmazottakat, miszerint törvényesen engedélyezett egyleti célokra kívül a főnökség engedélye nélkül minden pénzügyítés még a pályaudvaron kívül is szigorúan tiltva van. Aki ez ellen vét akár mint kezdeményező, akár mint résztvevő, azt a szolgálatból el fogom bocsátani.

Kelt Budapesten, 1904. június 10.

Winkler.

Ebből az ukázból megtudjuk, hogy az üzletvezetőség rendeletben utasítást adott ilyen rendeletek kibocsátására. Tehát tilos a gyűjtés! Boldog isten, ugyan mire való a gyűjtést megtiltani? Hát olyan zsiros a máv. alkalmazottainak a keresete, hogy közöttük minden féle czimen gyűjteni lehet? Ha itt gyűjtés folyik, ez legfőleg elnyomorodott, éhségben szynlódó vasuti munkások javára történik, akik a máv. javára dolgoztak s miután ott nyomorékokká lettek, kilökték őket. Ezenfelül még talán gyűjtenek néhanéha névnapi ajándékokra, már mint a főnökök és más egyéb urak névnapi ajándékára. Ezt akarják megtiltani? Ugyan ne tréfálkozzanak. Az urak szívesen látják, szívesen veszik az ajándékokat, mert elég romlott lelkük mindannyian ahhoz, hogy a szegény munkás zsirjából még ezt az adót is elfogadják. Tehát nem ez ellen szól az ukáz. De szól mi ellenünk, a Magyar Vasutas ellen.

Az üzletvezetőség és a pereputtya elejét akarják venni annak, hogy a „Magyar Vasutas“, mely rövid fenállása óta annyi piszkos vizet zavart fel a máv. világában, terjedjen azok között, akik eddig a máv. rabszolgái voltak. Elejét akarja venni annak, hogy a világosság behatoljon azokba a körökbe, amelyek fölött eddig korlátlanul uralkodtak a hatalmas istenkék. Nem szabad gyűjteni ezután, mondják a főnököcskék. Nem szabad ezután a Magyar Vasutas-t olvasni, dörgik az elnyomorodott eszű portentumok. Nem szabad? Hát a vasuti munkások megadják erre a feleletet. Mert nincs arra törvény sehol, ebben az országban, mely kimondaná, hogy csak arra a lapra szabad előfizetőket gyűjteni és csak azt a lapot szabad olvasni, amelyet az üzletvezetőség megenged. A vasuti munkásoknak szent kötelességük, hogy most már fokozott lelkesedéssel gyűjtsék az előfizetőket. Hadd lássuk aztán, hogy milyen megtorlással fognak élni azok a békák, akik elbizakodottságukban ökrökké fujják fel magukat. Az ökrök ellen meg fogjuk védeni a vasuti munkásokat.

Kik az igazgatók? Ez a kérdés igazolja a máv. azon urait, akik besugásokkal, denuncziálásokkal szeretnek érdemet szerezni az előléptetésre. Most is kíváncsiskodnak, keresik, szimatolják, hogy kik azok a békétlenséget szító munkások, akik a nyugbér legújabb tervezetével sincsenek megelégedve s ezen elégedetlenségüknek a munkások körében kifejezést adva, a munkásokat is úgy hangolják, hogy azok nem valami boldogságos ábrázattal fogadták a miniszter nagy-lelkű, de semmitmondó ajándékát. Kik az igazgatók? Ez a kérdés járja most folyton-folyvást a műhelyekben és irodákban. Feleletet az urak, a denuncziálásra felkinálkozó urak azonban még nem kaptak. Pedig a felelet oly könnyű, oly egyszerű, hogy nem is másoktól, de önmaguktól is megkaphatják az urak, ha eziránt önmagukhoz kérdést intéznek. Hát kell oda idegen igazgató, ahol a bérjavítást kérő munkásoknak ezt felelik az osztályfőnökök: Ha a bérétekből csak egy darab kenyérre futja, menjetek az ingyenes kenyérboltba, ott kaptok ingyen még

egy darabot s lesz két darab. Erős, egészséges munkásoknak, akik életük javát a máv.-nak feláldozták, tehát a koldulást ajánlják a megélhetés eszközüül. Ámde ezt adják az erős, dolgozni tudó munkásnak, ugyan mi lehet az, amit nyugbér alakjában akkor adnak a munkásnak, amikor ez már dolgozni nem tud? Ha a munkáért nem jár ki elég kenyér, mi járhat ki arra az esetre, amikor a munka gyümölcseit a munkásnak is s nem csupán a máv.-nak kellene élvezni. Hát ahol ekkora a szükkeblőség, ott nem a munkások, de a fizetést megállapító urak között kell az igazgatókat keresni.

Leszerelés. A büzös uniformis végre lekerül a vasuti munkások testéről s visszavándorol a katonai raktárakba, hogy a katonáknak legyen mivel foglalatzkodniok. Összerakosgatják, kiporolgtatják, szétbontják, aztán újra összerakják vagy újra porolják. Így megy ez a végtelenségig. Akik aktív szolgálnak, csak arra valók, hogy legyen kit felöltöztetni azokkal a ruhákkal. Van ruha, hát kell embert szerezni a ruhához, mert különben nem volna értelme, hogy miért legyen ruha.

Tehát lekerül a katonai uniformis és a munkások újra szabadon mozoghatnak. És mozogjanak is! Gondolják meg, hogy most már nem feszélyezi őket a katonai fegyelem. Gondolják meg, hogy a magyarországi vasuti munkások mozgalma mily visszamaradt a többi államok munkásmozgalmai mögött. Ezek szervezkedésükkel sok olyat kivitak már, amit mi még mindig nélkülözünk. Pedig a mi vasuti intézményünk is elég régi ahhoz, hogy egyet-mást már el kellett volna érünk, ha az időt lelkiismeretesen felhasználtuk volna. Nem tettük ezt. Pótoljuk hát az elmulasztottakat. Szálljunk szembe minden üldöztetéssel s törekedjünk arra, hogy ügyünk iránt felköltsük minden legkisebb helyen az érdeklődést. Az üldöztetés, bírságolás ne puhitson meg senkit. Mert ha megfélemlíthetetlenek vagytok, megtörik a felebbvalók minden erőszakoskodása, minden hitványsága, melylyel járomba kényszerítenek. Leszereltetek. Lásatok hát a munkához!

Lesben. Megint Havas Árminról szól a nóta. Egy új oldalról mutatjuk be a derék urat olvasóink igaz gyönyörűségére. Május 9-én történt, hogy Seress József keleti pályaudvari kocsitisztító munka közben így szólott egyik társához: hol az a zsidó? Megjegyzendő, hogy ebben a kérdésben semmi-féle felekezeti gyűlölködés nem volt, mert a zsidó név egy munkástársukra illet, akik így neveztek el maguk között s aki ezt a nevet el is fogadta s érte nem is neheztelt társaira. De amin nem háborodott fel az, akit illetett, azon dühbe gurult Havas Ármin ur, aki ott leleskedett szokása szerint a munkások háta mögött elbujva s leste, nem ejtenek-e el a munkások olyan szót, amely miatt be lehetne őket áztatni. Nos, Havas Ármin meghallotta a zsidó szót és csodálatosképpen magára vette azt, noha nem is őt illette. Ugy látszik, Havas Ármin jól ösmeri magát. S mert jól ösmeri magát, nem is tudta elképzelni, hogy ott, ahol egy zsidót emlegetnek, mást is szidhassanak mint őt. Mikor később Seress el akarta helyét hagyni, Havas előugrott rejtékhelyéből és Seresshez fordulva ezt kérdezte tőle: hogy hívják magát? A kérdezett megmondotta nevét, mire Havas így förmedt reá: No majd eltétem magát innen. S a hatalmas ur szavának állott. Május 11-én már fel is mondtak Seressnek minden kihallgatás nélkül. Az elbocsátást azzal indokolták, hogy felebbvalójával gorombáskodott.

De hát kérdjük, hogy az ilyen egyének garázdálkodásának mikor fognak gátat vetni. S ha már ily kétes jellemű emberek besug-

nak, árulkodnak, legalább hallgassák ki azt is, akit vádolnak. Ezt még Oroszországban is megteszik. De hát hol van a máv. — Oroszországtól!

A vasutasok nem állami tisztviselők. A szegzárdi királyi törvényszék vádtaácsa e hónap 11-én hozott határozatot Berényi József állomásfőnök és Hayden Lajos vasuti hivatalnok ügyében, akiket a királyi ügyész hivatali hatalommal való visszaélés és a hivatali kötelesség teljesítésének megtagadása és hűtlen vagyonekezeléssel vádolt. A királyi törvényszék a fogatanosított bünvádi eljárást a vádlottak ellenében beszüntette, mert az államvasuti tisztviselők törvényeink és rendeleteink értelmében nem köztisztviselők. A királyi ügyész a felmentés ellen felfolyamodást jelentett be.

Vasutasok pöre. A trencsényi királyi ügyészség az áprilisban kiűtött vasuti sztrájk alkalmával Barna István trencsényi-iztobniki és Kasztner Ede ujszolnai állomásfőnökök, továbbá Rösler Győző és Latkóczy Pál ujszolnai forgalmi tisztviselők ellen izgatás és kötelességszegés miatt bünvádi eljárást indított, amelyet azonban a vizsgálat alapján büntetendő cselekmény hiányában, valamennyi ellen beszüntetett.

A posta kémszolgálatban. A magyar posta eddig igyekezett azt a látszatot megtartani, hogy csak postai szolgálatot akar teljesíteni. Most, ugylátszik felhagyott ezzel a jó szokással és beállott kémnek a máv. szolgálatába. Miskolcra ugyanis arról értesítenek, hogy a Magyar Vasutas június elseji száma oda csak június 4-én érkezett meg. A csomag, mely a lapokat tartalmazta, fel volt bontva, a pecséteket letördelték úgy, hogy helyük alig látszott. Mit akartak ezzel elérni? Hát nem elég, hogy a máv. tucatszámra tartja a fizetett kémeket, most még a posta is szolgálatába szegődik. Demény úr, a postaigazgató eddig mindég tiltakozott, ha ilyen gyanuba fogták. Elvárjuk az igazgatótól, hogy nem csak tiltakozással üti el ezt a dolgot, de szigorú vizsgálatot indít, hogy kinek a keze játszott közre abban, hogy lapjaink négy napi késéssel érnek Miskolcra s akkor is felturva. Az ilyen eljárás egy hajszállal se emeli azt a hirnevet, melyet a magyar királyi posta irthon is, meg külföldön is szerzett magának. Mi éppen úgy fizetjük a szállítási díjakat, mint mások. Megköveteljük hát, hogy a kiszolgálás mi irántunk ugyanoly legyen, mint akármi féle más személy vagy vállalat iránt.

A máv. nagylelkűsége. Kis János kazánkovács 1869-ben került a máv. szolgálatába. Harmincz évi munkálkodás után meghalt s ekkor hátrahagyott családja havi 10 koronát kapott a máv.-tól. Az özvegy és családja Szentmihály-ut 18 sz. alatt lakik. — Kazy István kilencz évig volt raktári munkás és ekkor meghalt. Özvegye és négy gyermeke Rákospalotán laknak, hol havi 10 korona segélyből tengetik életüket. — Lulik Henrik kerékesztergályos három árva hátrahagyásával meghalt, akik özvegy anyjukkal Rákospalotán laknak s ott ugyancsak 10 korona havi segélyen nyomorognak. — Viszt Ferencznek szolgálat közben megromlottak a szemei s ő maga munkaképtelen lett. Tizenöt hónapon át 15 koronából élt, de több hónap multával a máv. ezt az összeget leszállította 10 koronára. Lakik Szentmihályi-ut 18. Csak ugy első kapásra szedegettük elő ezeket az eseteket. Csodás állapotok, nemde? De azért csak legyetek jó hazafiak. Mire megvénültök, vagy megrokkantok, a haza megengedi, hogy kolduljatok.

Jogi tanács. Felszólítjuk az összes vasuti munkásokat, hogy bármiféle peres ügyben, melyet az államvasutak ellen megindítani akarnak, a megindítás előtt forduljanak akár személyesen, akár levél útján a „Magyar Vasutas“ szerkesztőségéhez (Csömöri-ut 28. szám), ahol a szükséges utbaigazítást díjmentesen megkapják.

Ocskay Gusztáv.

Bánjunk szörmentén a felügyelő urral, aki a máv. nyomdát igazgatja. Tegyük ezt, de nem azért, mintha tartanánk a berzenkedéstől, hanem mert nem szeretünk olyan szört felborzolni, amely mögött minden van, csak az nincs, ami jóízű embernek megfelel.

Vegyük hát sorjában a dolgokat s tartózkodjunk minden kritikától.

A máv. nyomda személyzete néhány hét előtt panaszszal fordult az igazgatóságához. A panasz a nyomdában uralkodó rossz állapotok ellen irányult. A panaszra, melyet a „Magyar Vasutas“ mult számában szószerint közöltünk, megindult a vizsgálat, mely bizony súlyosan kompromittáló dolgokat vetett felszínre. S mi lett a vizsgálat vége? Megjelenik Ocskay Gusztáv felügyelő s parancsban tudatja a személyzettel, hogy ezeket és ezeket lopás miatt elbocsátja a munkából. Az ámulás általános volt, de nem sokáig tartott. S az ámulásból felocsudott munkások a következő falragaszszal feleltek Ocskay urnak:

Vasuti munkások!

Kilencz esztendő óta ígérük a kereskedelmi miniszteriumban a vasuti munkások nyugbérügyének rendezését és kilencz esztendő óta azzal utasítják vissza a mi kérésünket, hogy „nincs pénz“.

Ha ez a kijelentés igazságon alapszik, úgy mi felvilágosítjuk a kereskedelmi minisztert, hogy mily körülmények idézik azt elő, hogy az államvasutak pénzügyi szempontból nem rendezhetik a munkások nyugbér ügyét.

A máv. nyomda szakosztály főnöke Ocskay Gusztáv felügyelő, aki nem csupán a maga, de meghitt barátjának Duboványi-Grünwald Hermin kisasszonynak privát szükségleteit is a máv. rovására szerzi be s ezáltal a kincstárt lépten-nyomon megkárosítja.

De beszéljenek a tények:

Duboványi-Grünwald Hermin, a máv. nyomdának kinevezett munkavezetője, három korona rapidijjal van alkalmazva. Ezt a három koronát Duboványi kisasszony azonban nem a máv.-nak, de nyilván Ocskay Gusztáv urnak teljesített szolgálatokért kapja. Mert Duboványi kisasszony sokszor hétszámra nem mutatkozik a nyomdában s e helyett kint pihen az Ocskay Gusztáv Izsó-utcza telkén épült házában. A fizetést azonban Ocskay Gusztáv ur jóvoltából hiánytalanul, minden levonás nélkül megkapja.

Ugyanily pontos szolgálatot teljesít Nagy Katalin, aki a máv. nyomdában takarítónői czimen van alkalmazva s ezért 2 korona 20 fillér napibért kap. De Nagy Katalint épp úgy nem látja a műhely hétszámra, mint Duboványi-Grünwald Hermin. Ellenben annál gyakrabban látja őt, Nagy Katalint, Duboványi kisasszony, akinek házában lakik, s akinél a cselédleány teendőit végzi. Így tart Ocskay Gusztáv ur a máv. pénzén Duboványi kisasszonynak cselédet.

De tart neki más egyebet is. Ocskay a máv. nyomda helyiségében Katalinnak mosókonyhát rendezett be, ahol az állam pénzén fűtenek, világítanak, szappant fogyasztanak nyilván nem azzal a szándékkal, hogy itt Ocskay Gusztáv ur szennyesét kimossák. De nem elég, hogy itt fecserlik magánhasználatra a máv. anyagát. Amikor csak szerét tehetik, petrolumot, gyertyát, fát, szentet haza is szállítanak ugyancsak Ocskay ur szives jóvoltából.

S most térjünk rá Ocskay Gusztáv felügyelő ur dolgaira. A felügyelő ur a máv. asztalos műhelyében egy teljes, török stílusú hálószoba berendezést készített magának a máv. anyagából, s a munkadíjat a máv. pénzével fizette meg. Automobilját a máv. nyomda műszerészével javíttatja, azzal ve-

zetteti a rendes munkaidő alatt, amelyért a máv. fizeti a műszerészt. Saját kiadásában megjelent könyveit a máv. könyvkötő műhelyében, az állam által fizetett munkásokkal a hivatalos munkaidő alatt köteteti. Az általa szerkesztett vasuti naptárt a máv. nyomdában, a máv. papírosával, zsinorjával és pecsétviaszával csomagoltatja. Így felügyel a máv. jószágára a máv. felügyelője.

És mit tett másfél év előtt? Rozoga házat vett a Dalnok-utczában 80 ezer koronáért. A vétel után kidirigálta az épületre a máv. lakatosait, asztalosait, ott heteken át dolgoztatta őket. Természetes, hogy a munkásokat a máv. pénztárából fizettette. Mikor a munkálatokat befejezték, Ocskay Gusztáv ur a házat eladta 120 ezer koronáért. Így nyert Ocskay Gusztáv ur a máv. pénztárából vett költségek segélyével 40 ezer koronát.

Ide folyik a máv. pénze s ezért nem telik a nyugbérügy rendezésére!

A máv. több munkása.

Erre a plakátra másnap megjelent a felelet. Nem Ocskay adta, hanem néhány olyan munkás, akinél Ocskay mindent megrendelhet, még azt is, hogy ők keressék az Ocskay igazát. Erre a plakátra csak az a feleletünk, amit az „Uj Század“ című heti lap irt róla. Szól pedig ez a felelet a következőképpen:

„Valamiféle alkalmából a magyar királyi államvasutak munkásai jónak látták, hogy Ocskay Gusztáv felügyelő ellen egy csomó súlyos vádat kiragaszszanak az utcák sarkaira. Minden egyes vád olyan, hogy arra Ocskaynak sajtópörrel kell felelni. Ehelyett a kiplakátirozott ur a szakosztályából való emberekkel egy plakátot íratott alá, s azzal leragasztatta az ellene emelt vádakát Különös tempó, amikor egy felügyelő olyan munkásokat tol előtérbe védőül, akik alatta szolgálnak, akiknek tehát parancsszóra engedelmeskedniök kell. És még különösebb, hogy Ocskay Gusztáv, amikor az ő bőrét tetovirozták, a munkásoknak parancsolja, hogy ők ordítsanak helyette. De legkülönösebb, hogy súlyos vádak ellen a felügyelő ur gorombaságokat hozat fel argumentumul az ellen, hogy a hozzá kent vádak nem igazak. S ezt sem ő mondja, hanem az ő keze alatt dolgozó munkások. Ocskay ur tehát a maga bőrét szárazra viszi s felelősség nélkül lövöldöz. Hát ugyan miért tartják a máv. műhelyeiben a munkásokat?

Ez a plakát, már mint az Ocskay ur plakátja, csak arról győz meg, hogy az ellene kiragasztott plakát hiányos volt. Hiányzott róla ez a rész: Ocskay ur a máv. munkásait azért fizeteti a máv. pénzével, hogy azok ő helyette helyt álljanak, ha ő maga nem elég bátor ahhoz, hogy a saját neve alatt gorombáskodjék.“

Eddig az „Uj Század“. Ehhez még azt jegyezzük meg, hogy a megrágalmazott munkások Ocskay urnak ezzel a plakáttal feleltek vissza:

Nyilatkozat!

Arra a falragaszra, mely folyó hó 7-én „Vasuti munkások!“ címmel megjelent, a máv. nyomda személyzete „A nagy közönséghez!“ című plakáttal felelt. Ehhez a plakáthoz az aláírásokat Buda Károly betűszedő, Linek Ede gépmester és Budavári (alias Buknitz) József asztalos denuncziánsnak erőszakoskodására adta meg a máv. munkásainak egy része.

A plakát szemenszedett hazugságokat és rágalmatokat tartalmazván, e szennyiratra az a feleletünk, hogy szerzői ellen rágalmazás miatt a pört megindítottuk.

Ez a mi válaszunk és egyszerűs mind az utolsó szavunk ebben az ügyben.

Aubeck József, Barna Bernát,
Koszilkov Sándor, Keébe Károly.

A munkások tehát már megtették azt, amit Ocskay ur tenni elmulasztott ezideig. De lehet, hogy még megteszi. Mi hön óhajtuk.

Végezetül még csak annyit, hogy az elbocsátott munkásokat visszafogadták már, s Ocskay urtól egyelőre megvontak minden rendelkezési jogot. Most pedig várjuk a további fejleményeket.

Levelek.

Az V. osztály regulátora. Így nevezi magát az északi főműhelyben egy *Ellenbogen* L. nevű vizsgáló-lakatos, aki a munkaátvételnél volt alkalmazva. Ellenbogen valóságos réme a munkásoknak, aki a besugásokban olyan rekordot ért el, mint közölte még senki. Lesben áll a munkások háta mögött, hallgatózik, mint afféle vén asszony, s amit hall, rögtön továbbítja és kifecsegi ott, ahol az ilyen utálatos, megvetésre érdemes szolgálókat érdemük szerint jutalmazták. De ha még csak azt fecsegné el, amit hall, jó volna. De a regulátor ur valótlanságokkal toldja meg a hallottakat, hogy még nagyobb érdemekre tegyen szert. Természetes, hogy a valótlanságok összehordása folytán rengeteg nagy a büntetések száma. Korrupt, elromlott jellemét mutatja különben, hogy ez a besugó alkudni is kész a munkásokkal. Ha a munkás apró szivességekre kész, akkor a besugó hallgat. De ha a munkás elfordul ettől az ocsmány ajánlattól, Ellenbogen a munka átvételénél mindig hibákat talál, legyen a munka bármilyen jó. Szép mesterség! S a máv. rendszerére vall, hogy a legjobban boldogulni az ilyen salak tud.

Északi főműhely. Itt évek óta az a divat, hogy egyik munkás a másikat elárulja, akár van erre ok, akár nincs. Ez a csunya szokás különösen az utóbbi események óta virágzott nágyra. Tudjuk, hogy ebben nem a munkások a hibásak. Mert nem a maguk jószántából teszik ezt. Nevelik őket a főnökök s szinte azt mondhatnók, hogy díjakat tüznek ki arra, hogy melyik munkás követ el minél többször árulást a társa ellen.

Mióta a híres főműhelyi nyugbér-bizottság oly alapos kudarcot vallott, árulkodásra adta a fejét. A kudarcu a dologban, hogy akadnak munkások, akik ebben az ocsmány tetteben támogatják a bizottságot. De vannak árulók a művezők közt is. Ilyen *Füzesi József*, aki mint uszómester kezdte meg pályáját s ma az asztalos műhelyben művezető. Itt van továbbá *Ellenbogen* vizsgáló lakatos, aki mindig friss hírekkel szolgál a felebbvalóinak. Nem különb nála *Lének Fereucz*. Ezek az emberek azzal a taktikával élnek, hogy a munkás előtt szidják a munkások ellenségeit. Így könnyebben tesznek bizalomra szert s könnyebben kapnak híreket. Amily ügyesek ebben, ép oly jól értenek a munkások nyuzásához is. Nyuzzák őket a bérnél s aztán a korcsma asztalához csábítják, ahol az ő kontójukra fogyasztják a borokat. S a munkás szipolyoztatja magát is, mert ettől reméli, hogy a jobb barátság majd csak meghozza a jobb béreket is. Ezeknek az állapotoknak meg kell szünni. De megszüntetik-e mindaddig, míg a főnökök mindent elnéznek az olyan munkásoknak, akik árulkodnak? Ezeket jutalmazták, nem büntetik akkor se, ha bizonyos félreeső helyen azon kapják rajta őket, hogy kaszinóznak. Az ily fajta munkásnak még ez is szabad. Nem akarunk denuncziálni, tehát egyelőre nem említünk neveket. De ha a denuncziálással ők nem hagynak fel, mi is, akiket árulkodásukkal üldöznek, kénytelenek leszünk más hurokat pengetni. S hogy ez a nótá nem fog kellemesen csengeni, arról bizonyosak lehetnek.

Józsefvárosi pályafentartás. *Kovács Sándor* pályafelügyelő olyan alak, akitől irtózáttal és utálattal fordulnak el munkások. Pökhendi, szájkodó. Hogy erre vajmi kevés oka van s hogy jobban illenek hozzá, ha szerénykednék, erre nézve szolgáljanak adatul a következők:

Kovács Sándor urnak kocsira volt szüksége. Ezt a máv. munkásaival és a máv.

anyagából elkészítette magának. A méhésztéhez négy darab új szerkezetű méhkaszt csináltatott magának 120 lépfogóval. Az anyagot és munkaerőt persze szintén a máv.-nál szerezte be. S mert ezek a pályatest közelében vannak felállítva, a mozgórnek kiadta parancsba, hogy arra több felügyeletet fordítson, mint a pályatestre. A tehenei ápolására egy *Lipták* János nevű kiségitő munkást vezényelt ki, aki a lakatos műhelyben van alkalmazva. Ennek kötelessége, hogy mindennap 4 órakor a munkát már abba hagyja, hogy aztán a pályafelügyelő ur dolgait lássa el. Ilyen dolgok vannak itt napirenden. De a munkások hallgatnak, mert féltik a keresetüket.

Persze, egészen más beszámítás alá esik, ha egy munkás követ el valami apró hibát. Ezeket rögtön megbüntetik, vagy elbocsátják, de a pályafelügyelő ur viselt dolgai előtt szemet hunynak, mert ez nyuzza, kiszákmányolja a máv. javára a munkásokat.

Ugyanítt történt, hogy *Korányi* Vilmos kovácssegéd megbetegedett s huzamosabb ideig munkaképtelen lévén, a betegségyéből havonta 8 koronát vontak le adófizetés címén. Még a beteget is nyuzták. Ha így haladunk, oda jutunk, hogy a holtakról is lehuzzák a bőrt. A máv.-tól ilyesmi is kitelik.

Szolnok. „Szegény embert még az ág is huzza.” Ezt mondja a példabeszéd. Ez tökéletesen ráillik azon vasutasokra, kiknek szekerét tölteni senki sem segíti.

Szolnokon, alighogy 6 mérnököt és 2 szántisztet helyeztek el, máris 21 mozdonyvezetőt függesztettek fel. Ugy bannak el szegényekkel, mint a szibériai ólombánya kényszer-munkásaival.

Mi volt a bűnök? Az, hogy nem voltak eléggé letiporva, hanem még önértüket kimutatni merészelték.

Hogy a haraszt mozog, annak oka a szél. A forgalmi, állomás, fűtőház, műhelyfőnökök, valamint az osztálymérnökökön kívül nem sztrájkoltak a *pályafelügyelők*.

Hogy a karavánok miért nem szedik fel sátorfaikat és miért nem állanak tovább, annak oka az, hogy jó a legelő, jó a víz.

A *pályafelügyelők* tudják azt, hogy a felsőbb fórum kegyeltjei, tehát volt rá okuk, hogy magukat oly színben tüntessék fel, mint kik a sztrájk ellenzői. Képzettségük alig haladja meg a polgári iskola 4 osztályát, mindazonáltal az ujszolnoki *pályafelügyelőnek* van szabad lakása, 1600 korona törzsfizetése, az ó-szolnoki fizetése még 200 koronával több; helyi pótlék címén *mindegyike 240 koronát huz*, iroda-átalány fejében 12 koronát, *utazási átalányuk pedig 120 korona, holott vonala nincs egyiknek sem.*

Potom árért kapnak 2—3 hold földet bérbe, ezzel szemben az *állomásfelügyelő* nagy részének 1040—1200 korona fizetése és lakása van, mást egyebet egy jöttát sem kap. Hát a *pályafelügyelő* oly Isten kegyeltjei, hogy a míg nekik 240 korona drágasági helyi-pótlékjuk van: kapnak bérbe földet, *addig az állomásfelügyelőnek semmit?* Hol itt az igazság? Amíg a fényes javadalmazásu osztálymérnöknek az üzletvezetőség 4 hold földet kioszt, addig a váltóór 2—300 ölet kap, *az állomásfelügyelőnek semmit sem adnak.* Hát ez méltányos eljárás? A *pályafelügyelő* kap gyakornokot, irnokot, az *állomásfelügyelő* pedig az egyedüli, saját vállaira rakott teher alatt nyögnek.

Hatalmasok! Ez a jog, törvény és igazság?

Szolnok. A szolnoki mozgalomnak megvannak már az áldozatai. Pedig ez a mozgalom odaszugorodott össze, hogy egy-két urnak, akiknek fejében a nagyzási hóbert ágaskodott, a körmére koppintottunk. Ugy látszik, hogy rosszul választottuk meg a helyet, mert az ilyen egyéneknek nem a körmére, hanem a fejére kell koppintani, hogy a hóbert elpárologjon belőle. Az elbocsátott munkások *Straut* asztalos, aki 16 évig dolgozott a máv. műhelyében, *Papp* Zoltán, *Káram* István és *Zsényi* György, akik szin-

tén huzamosabb ideig uszoráztatták ki magukat a máv. ottani fráterével. Mikor az elbocsátottak az elbocsátás okát tudakolták az osztálymérnöknel, ez azt felelte, hogy az elbocsátás *felsőbb rendelethez* történt, még pedig árulkodás következtében. Tehát munkások között akadtak olyan hitvány semmi emberek, akik munkástársaik ellen árulkodtak. Az árulkodás eddig Magyarországon csak a nagy urak tulajdonsága volt. Most aztán ráragadt a proletárookra is. Az urak nem szégyenlik, de a munkásoktól szegénye, hogy ily piszok akad közte. Tisztítások meg magatokat ettől a szeméttől, akárhol érik. A büntetés pedig ne csüggeszzen el. Munkástársaik rokonszenve veletek van s lesz bennök annyi áldozatkészség, hogy utaitokon támogassanak.

Debreczen. A vasuti sztrájkknak következménye, hogy *Kabay* György mérnököt, a III. osztály főnökét áthelyezték Debreczenből Miskolcra. A távozó mérnököt bucsuzásakor a szeretet sok jelével halmozták el a munkások. Megjelentek a bucsuestélyen s itt megadták a távozóknak mindazt, amit eddig a munkások iránt tanusított jóakarásával kiérdemelt. Szeretettel fogták körül azt, aki jó barátja volt munkásainak, kiknek érzelmeit *Koller* Jakab és *Csomosor* Gyula tolmácsolták, kimutatva ezzel azt, hogy a munkások megbecsülik azt az embert, aki tetteivel erre rászolgált.

Felelős szerkesztő és kiadó:

FARAGÓ PÁL.

Mindennemü levelezések és egyéb küldemények a MAGYAR VASUTAS szerkesztőség és kiadóhivatalába, VII., Csömöri-ut 28. szám alá intézendők.

A NÉPSZAVA

társadalomtudományi könyvkereskedés és kiadóvállalat

kiadványainak jegyzéke.

A mi hőseink! Hogyan küzdöttek az orosházi munkások a kivételes állapot idején? *Irta* Csizmadia Sándor. — 48 oldal.

Kereszténység és szocializmus. *Bebel* és *Hohoff* káplán vallási vitája. Fordította *Bokányi* Dezső. Második kiadás. — 32 oldal.

Hazafiság és nemzetköziség. *Irta* *Garami* Ernő. — 48 oldal. — Most jelent meg.

A szociáldemokrácia evangéliuma. Igaz tanok a magyar munkásnépnek. Második kiadás. — 32 oldal.

A nép pártja-e a néppárt? *Irta* Csizmadia Sándor. — 32 oldal.

A csuhások. (Az esküdtszék fölmentette.) Harmadik kiadás. 32 oлд.

Szózat a nőkhöz. *Irta* *Kelecsényi* György. Második kiadás. 32 oлд.

A felsorolt hét füzet 28 fillérért (az összeg bélyegeken előre is beküldhető) **kapható.**

Megrendelések így címzendők:

NÉPSZAVA könyvkereskedés

Budapest, VIII., József-körút 18.

Vidéki megrendeléseknél postaköltség is számítandó. Kisebrendelések csakis a pénz előleges beküldése mellett eszközöltetnek. — Könyvjegyzékeket úgy magyar, mint német pártirodalomról, kívánatra díjtalanul küldünk.

Festő

elvállal arcképfestést, krétarajzokat, vászonra vagy papírosra vetve. Hü utánzatért kezessék

Dávid Károly

Lipót-körút 8.